

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

SECȚIA A TREIA

CAUZA GERGELY împotriva ROMÂNIEI

(Cererea no. 57885/00)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

26 aprilie 2007

Această sentință va deveni definitivă în condițiile prevăzute de articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Gergely împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei Camere formate din:

Dl. B.M. ZUPANČIČ, *President*,

Dl. C. BÎRSAN,

D-na. E. FURA-SANDSTRÖM,

D-na. A. GYULUMYAN,

Dl. E. MYJER,

Dl. DAVID THÓR BJÖRGVINSSON,

D-na. I. BERRO-LEFÈVRE, *judges*,

și Dl. S. QUESADA, *Section Registrar*,

După deliberare privată la 29 martie 2007,

Pronunță următoarea hotărâre, care a adoptat-o la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 57885/00) introdusă la Curte împotriva României în temeiul Articolului 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (“Convenția”) de o cetățeană română de origine roma, d-na Iren Gergely, (“reclamanta”), la 14 iulie 1999.

2. Reclamanta a fost reprezentată de Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC), o asociație cu sediul în Budapesta (Ungaria). Guvernul Român ("Guvernul") a fost reprezentat de Agentul acestuia, d-na B. Rămășcanu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamanta s-a plâns că distrugerea bunurilor ei, consecințele ulterioare și procedurile care au urmat înaintea autorităților interne au încălcat Articolele 3, 6 § 1, 8, 13 și 14 din Convenție, care garantează, *inter alia*, interzicerea tratamentului inuman și degradant, dreptul de a avea acces la o instanță de judecată pentru o stabilire corectă a drepturilor și obligațiilor civile, dreptul la respectarea vieții private și de familie și a căminului, dreptul la un recurs efectiv și la protecția de discriminare în beneficierea drepturilor și libertăților din Convenție.

4. Într-o decizie parțială din 9 decembrie 2003, Curtea a decis să amâne examinarea plângerilor referitoare la condițiile de trai, cercetările legate de pretinsul tratament inuman sau degradant și dreptul la respectarea vieții casnice, private și de familie, lipsa de acces la un tribunal civil, pretinsa discriminare pe baza apartenenței etnice a reclamantilor, și dreptul la un recurs efectiv, în măsura în care se referă la perioada de după 20 iunie 1994, dată la care România a ratificat Convenția. A mai declarat inadmisibil prin incompatibilitate *ratione temporis* cu prevederile Convenției restul cererii.

5. La 19 mai 2005, după ce a obținut observațiile părților, Curtea a declarat plângerile amânate ca admisibile.

6. Ambele părți au depus propuneri la Registratură în contextul negocierilor de soluționare amiabilă (Articolul 38 § 1 (b) din Convenție). Nu s-a ajuns la o înțelegere.

7. La 8 decembrie 2006, Guvernul a solicitat Curții să șteargă cauza de pe rolul său și a anexat textul unei declarații în vederea soluționării chestiunilor ridicate de cerere. La 26 ianuarie 2007, reprezentantul reclamantilor a depus observații scrise cu privire la cererea Guvernului.

ÎN FAPT

8. Reclamanta s-a născut în 1965 și a locuit în satul Cașinul Nou, din comuna Plăieșii de Jos, județul Harghita.

9. Faptele din cauză, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate după cum urmează.

10. La 6 iunie 1991 în Plăieșii de Sus a izbucnit o luptă între patru romi și un paznic de noapte. Ca urmare a evenimentelor, o mulțime formată din săteni care nu erau romi au atacat și bătut beat doi bărbați romi într-un atac de răzbunare, rănind fatal pe unul dintre ei.

1. Faptele așa cum au fost prezentate de reclamantă

11. În seara de 11 august 1990, după o perioadă de ostilitate crescândă între locuitorii romi și non-romi din Cașinul Nou, în contextul acuzațiilor că

romii localnici comiseseră furturi, aproximativ între 60 - 400 săteni non-romi s-au adunat în fața bisericii satului și au plănuit să izgonească întreaga populație de romi. Ulterior, ei au ars și distrus în alte moduri mai multe case și bunuri – inclusiv casa reclamantei și tot ce se afla în aceasta. Ca urmare, aproximativ 150 persoane au rămas fără adăpost, și multe altele, inclusiv reclamanta și cei patru copii minori ai acesteia, s-au văzut amenințați cu linșajul.

Lăsându-și în urmă toate bunurile, reclamanta și familia ei au fugit și s-au ascuns într-un câmp din apropiere de unde au văzut cum sătenii dădeau foc caselor romilor.

12. Imediat după evenimente, locuitorii romi din Cașinul Nou au depus o plângere penală la Parchetul județului Harghita. În afară de descrierea faptelor în cauză, reclamantii au identificat un număr de indivizi ca fiind preținși responsabili pentru atac.

13. La 27 noiembrie 1990, Parchetul județului Harghita a decis să sisteze cercetările în cauză sub motiv că, dat fiind numărul mare de persoane implicate în atac, fusese imposibil să identifice vinovații. La intervențiile și plângerile repetate ale avocaților reclamantei, cercetările au fost redeschise și sistate de mai multe ori. În final, la 5 octombrie 1998 Parchetul Curții de Apel Târgu-Mureș a informat avocatul reclamantei că nu se puteau aduce acuzații penale din cauza prescrierii faptelor. Procurorul a considerat că

infracțiunile fuseseră comise “din cauza unor fapte grave, provocatoare, ale victimelor”, descrise după cum urmează:

“...în august 1990 mai muți [*țigani*] din satul Cașinul Nou, s-au comportat contrara bunelor moravuri. Ei au tulburat grav ordinea publică, ceea ce a agravat conflictul cu populația ... [non Roma]. Acestea... [conflictele] au culminat ... când țiganii au consumat alcool în barul local, și apoi ... i-au bătut fără vreun motiv aparent pe trecătorii pașnici. În acest context, ceilalți ... locuitori [non Roma] au decis să-i alunge pe țigani din sat. Pentru a-i determina să plece și să nu se mai întoarcă în sat, ei au decis să incendieze casele [romilor].”

14. Într-o hotărâre definitivă din 13 ianuarie 1999, Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, după ce a examinat fondul cauzei, a menținut această soluție.

15. La 9 septembrie 1991, primarul din Plăieșii de Jos a cumpărat un grajd de lemn dezafectat spre a le oferi romilor materiale de reconstrucție a caselor acestora. Totuși, din dosar reiese că reclamanta nu a primit încă nici o despăgubire pentru bunurile sale și mobile pe care le-a pierdut în timpul evenimentelor.

2. Faptele așa cum au fost prezentate de Guvern

16. Guvernul a susținut să era imposibil să se mai verifice faptele în cauză deoarece dosarul penal al cercetărilor evenimentelor din august 1990 fusese distrus. Reglementările aplicabile timpului material permiteau distrugerea dosarelor în care se luase o hotărâre de neîncepere a urmăririi

penale din cauza prescrierii. Totuși, Guvernul –i-a exprimat intenția de a oferi orice informații suplimentare în cauză dacă dosarul penal al cercetărilor asupra evenimentelor ar putea fi reconstituit sau dacă documentele relevante ar fi recuperate.

ÎN DREPT

17. La 8 decembrie 2006, Curtea a primit următoarea declarație de la Guvern:

“1. Guvernul regretă sincer eșecul cercetărilor penale în a lămuri de deplin împrejurările care au dus la distrugerea casei și bunurilor reclamantei, care au lăsat-o în condiții de trai improprii, i-au îngreunat posibilitățile acesteia de a înainta o acțiune civilă pentru daune, precum și exercitarea dreptului ei la respectarea vieții casnice, private și de familie. Guvernul regretă de asemenea că remediile de aplicare a drepturilor din Convenție lipseau în general la momentul când reclamanții își căutau dreptatea la tribunalele interne, și că au fost făcute unele observații de unele autorități legate de originea reclamanților romi.

Se acceptă deci că astfel de evenimente constituie încălcări ale Articolului 3 (interzicerea torturii), Articolului 6 (dreptul la un proces echitabil), Articolului 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie), Articolului 13 (dreptul la un recurs efectiv) și Articolul 14 (interzicerea discriminării) din Convenție.

2. Eu, d-na. Beatrice Rămășcanu, agent al Guvernului României pe lângă Curtea Europeană a Drepturilor Omului, declar că Guvernul României se oferă să plătească

ex gratia reclamantei Irene Gergely suma de 36.500 EUR (treizeci și șase de mii cinci sute de euro).

Guvernul se angajează să plătească suma de EUR 1.615 (o mie șase sute cincisprezece euro) pentru cheltuieli de judecată suportate de reprezentantul reclamanților, Centrul European pentru Drepturile Romilor. Această sumă se va plăti în euro într-un cont bancar indicat de ERRC.

Aceste sume vor fi libere de orice taxe ce pot fi aplicabile și vor fi plătibile în termen de trei luni de la data notificării hotărârii de scoatere de pe rolul Curții conform Articolului 37 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

De la expirarea perioadei sus menționate, se va plăti dobânda simplă la sumele de mai sus cu o rată egală cu rata de împrumut marginal a Băncii Central Europene pe perioada de neîndeplinire plus trei puncte procentuale. Această plată va constitui soluționarea definitivă a cauzei, inclusiv a pretențiilor civile ale reclamanților în fața instanțelor interne.

3. Guvernul se angajează să dea instrucțiunile corespunzătoare și să adopte toate măsurile necesare spre a se asigura că drepturile individuale garantate de Articolele 3, 6, 8, 13, 14 din Convenție vor fi respectate pe viitor.

Guvernul se angajează să adopte următoarele măsuri generale în scopul combaterii discriminării contra romilor în Județul Harghita:

- să asigure eradicarea discriminării rasiale din sistemul judiciar român;
- să amelioreze programul educativ spre a preveni și combate discriminarea împotriva romilor în programa școlară din comuna Cașinul Nou, județul Harghita;

- să redacteze programe de informare publică și de eliminare a stereotipurilor, prejudecăților și practicilor față de comunitatea de romi din instituțiile publice din Harghita competente pentru comuna Cașinul Nou;
- să sprijine schimbările pozitive ale opiniei publice din comuna Cașinul Nou legate de romi, pe baza toleranței și principiului solidarității sociale;
- să stimuleze participarea romilor la viața economică, socială, educațională, culturală și politică din comunitatea locală din județul Harghita, promovând asistența reciprocă și proiectele de dezvoltare a comunității;
- să implementeze programe de reabilitare a locuințelor și a mediului în comunitate, în special prin alocarea de resurse financiare suficiente pentru compensații;
- să identifice, să prevină și să soluționeze în mod activ conflicte susceptibile de a da naștere la violențe familiale, în comunitate sau interetnice.

4. Guvernul consideră că monitorizarea de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a execuției hotărârilor Curții referitoare la România în acest caz și în cazuri similare este un mecanism adecvat spre a se asigura că ameliorările vor continua să fie realizate în acest context.

5. În sfârșit, Guvernul se angajează să nu solicite retrimiteră cauzei în fața Marii Camere conform Articolului 43 § 1 din Convenție după pronunțarea hotărârii Curții.”

18. Reprezentanții reclamanților au cerut Curții să respingă propunerea Guvernului și să continue examinarea pe fondul cauzei. În opinia lor, criteriile de scoatere de pe rol a unei cauze printr-o declarație unilaterală,

așa cum au fost stabilite de Curte în hotărârea *Tahsin Acar* nu sunt întrunite în cauza de față (vezi *Tahsin Acar împotriva Turciei* (chestiunea preliminară) [GC], no. 26307/95, §§ 75-77, ECHR 2003-VI). Anume, ei considerat că deși Curtea a pronunțat deja o hotărâre pe fondul unui caz similar, anume *Moldovan împotriva României* ((nr. 2), nr. 41138/98 și 64320/01, ECHR 2005-VII (extrase)), o singură hotărâre de această natură nu ar fi suficientă, dată fiind complexitatea chestiunilor de față. Ca urmare, o nouă hotărâre pe fond ar fi necesară, cel puțin spre a expune lipsurile sistemului judiciar român și eșecul sistematic al acestuia în a oferi reparații victimelor romi. În plus, ar avea o mare valoare simbolică mai ales în ce privește noile forme de discriminare împotriva populației Roma (cu privire la accesul la educație, sănătate, angajare sau alte servicii publice).

19. Au reamintit de asemenea că Guvernul nu recunoscuse responsabilitatea Statului pentru evenimentele din august 1990 și nu își luase nici un angajament legat de redeschiderea cercetărilor asupra evenimentelor.

20. Mai mult, au considerat că impactul măsurilor luate de Guvern spre a da curs celor două hotărâri *Moldovan* (nr. 2, citată mai sus și *Moldovan și Alții împotriva României* (înțelegere amiabilă), nr. 41138/98 și 64320/01, § 39, 5 iulie 2005) încă nu puteau fi evaluate, fiindcă executarea acelor hotărâri abia începuse sub supravegherea Comitetului de Miniștri și deci era încă în curs.

21. În afară de acestea, în calitatea lor de reprezentanți ai reclamantilor atât în cazul de față cât și în cauza *Moldovan*, au informat Curtea că Guvernul încă nu începuse câteva din acțiunile la care se angajase ca urmare a hotărârilor *Moldovan*. Mai mult, în opinia lor, Curtea nu are capacitatea de a aprecia dacă aceleași măsuri ar funcționa în cazul de față. Ei au reamintit că compensația bănească nu trebuie să cântărească mai greu decât dorința victimei de a i se face dreptate.

22. Pe o notă mai generală, reprezentanții reclamantei au apreciat că declarația Guvernului din 8 decembrie 2006 nu ar putea fi folosită în proceduri de contencios în fața Curții, fiindcă a apărut în contextul unor negocieri de soluționare amiabilă între părți care, conform Regulii 62 § 2 din Regulamentul Curții, erau strict confidențiale.

23. Curtea reamintește că în anumite împrejurări, ar putea fi adecvat să se scoată de pe rol o cerere în baza Articolului 37 § 1 (c) din Convenție pe baza unei declarații unilaterale a Guvernului intimat chiar dacă solicitantul dorește ca examinarea cazului să continue. Curtea va trebui să examineze atent declarația calificată făcută de Guvern în lumina principiilor ce reies din jurisprudența sa, în special hotărârea *Tahsin Acar* (citată mai sus, §§ 75-77); *Meriakri împotriva Moldovei* ((scoatere de pe rol), nr. 53487/99, 1 martie 2005); *Sindicatul Lucrătorilor Suedezi din Transporturi împotriva Suediei* ((scoatere de pe rol), nr. 53507/99, 18 iulie 2006) și *Van Houten împotriva Olandei* ((scoatere de pe rol), nr. 25149/03, ECHR 2005-IX).

24. Prevederile relevante ale Articolului 37 sună după cum urmează:

“1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că...

(c) pentru orice alt motiv, constatat de Curte, continuarea examinării cererii nu se mai justifică.

Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin convenție și prin protocoalele sale o cere.

2. Curtea poate hotărî repunerea pe rol a unei cereri atunci când ea consideră că împrejurările o justifică.”

25. În consecință, Curtea observă că deși încălcările reclamate sunt de o natură foarte are gravă și sensibilă (vezi paragraful 3 de mai sus), ele au fost deja abordate exhaustiv de Curte în cauza *Moldovan*, care a ridicat probleme similare cu cauza de față.

26. Mai mult, Guvernul a admis în declarația sa făcută în prezentul caz că faptele din acest caz constituiau încălcări ale Articolelor 3, 6, 8, 13 și 14 și a propus mai multe măsuri individuale și generale în vederea redresării situației (vezi paragraful 16 de mai sus).

27. Așadar, în ciuda complexității problemelor de față, și ținând seama de existența unei hotărâri definitive pe fond în cazul *Moldovan* și recunoașterea încălcărilor făcute de Guvern în prezentul caz, Curtea, spre deosebire de reprezentanții reclamantei, nu este convinsă de utilitatea altei hotărâri pe fond. Reamintește că lipsurile sistemului judiciar au fost

abordate atât în măsurile generale stabilite în hotărârea de soluționare amiabilă adoptată în cauza *Moldovan*, citată mai sus, și în declarația unilaterală semnată de Guvern în prezentul caz. Cât despre preținsele noi forme de discriminare împotriva romilor (vezi paragraful 17 de mai sus), Curtea reamintește că ies din cadrul acestei cauze. Același lucru se aplică la reclamația inițială referitoare la evenimentele din august 1990 (vezi decizia parțială din 9 decembrie 2003, citată în paragraful 4 de mai sus); ca urmare, cererea reclamanților ca Guvernul emită o recunoaștere legată de preținsele încălcări ale Convenției în acest sens nu ar putea fi abordată de Curte (vezi paragraful 18 de mai sus).

28. Mai mult, implementarea măsurilor propuse în cazul *Moldovan* a început deja sub supravegherea Comitetului de Miniștri. Așadar, Curtea nu va aborda afirmațiile reprezentanților reclamanților referitoare la pretinsa ineficiență a acelor măsuri și a implementării lor (vezi paragraful 20 de mai sus), deoarece examinarea acestora revine în acest moment integral Comitetului de Miniștri în cadrul procedurilor de executare.

29. Curtea nu împărtășește preocuparea reclamantei legată de capacitatea sa de a transpune măsurile generale din cazul *Moldovan* în cazul de față (vezi paragraful 20 de mai sus). Curtea este satisfăcută că aceste măsuri, așa cum s-a repetat în declarația de mai sus (vezi paragraful 16 din această hotărâre), vor asigura o reparație efectivă a pretinselor încălcări din cazul de față, în măsura în care acestea oferă unelte de reparare a lipsurilor

identificate de Curte în sistem în vederea îmbunătățirii situației comunităților de romi din întreaga țară.

30. În plus, Curtea consideră că, alături de măsurile generale, măsurile individuale propuse de Guvern oferă reparații solicitantei în cazul de față (vezi paragraful 20 de mai sus).

31. În sfârșit, în măsura în care se au în vedere argumentele procedurale ale reclamantei (vezi paragraful 21 de mai sus), trebuie remarcat că nici Curtea nici Guvernul nu au făcut vreo referire la cuprinsul negocierii de soluționare amiabilă. Declarația unilaterală actualmente examinată a fost făcută publică de Guvern spre a fi folosită, dacă Curtea considera necesar.

32. Ca urmare, ținând seama de natura recunoașterilor cuprinse în declarație precum și de ansamblul și extinderea diferitelor angajamente la care se face referire acolo, împreună cu suma compensației propuse, Curtea consideră că nu mai se justifică să se continue examinarea solicitării (Articolul 37 § 1 (c)).

33. Mai mult, Curtea este satisfăcută că respectarea drepturilor omului așa cum sunt definite în Convenție și Protocoalele la aceasta nu necesită continuarea examinării solicitării (Articolul 37 § 1 *in fine*).

34. Drept consecință, cazul urmează a fi scos de pe rol.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA
ÎN UNANIMITATE

1. *Ia notă* de termenii declarației Guvernului intimat și de modalitățile de a se asigura respectarea angajamentelor la care se face referire acolo (Art. 43 § 3 din Regulamentul Curții);

2. *Hotărăște* să scoată cazul de pe rolul său;

3. *Ia notă* de angajamentul Guvernului de a nu cere o reaudiere a cazului în fața Marii Camere.

Redactată în limba engleză, și comunicată în scris la 26 aprilie 2007, conform art. 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago QUESADA

Boštjan M. ZUPANČIČ

Grefier

Președinte